

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 15, 2016

Nummer 15, 2016

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2016:2786](#) 12-07-2016

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2016:5612](#) 07-07-2016

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2016:5611](#) 07-07-2016

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2016:1985](#) 28-06-2016

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2016:1158](#) 25-03-2016

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2016:1157](#) 25-03-2016

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2016:986](#) 18-03-2016

Rechtbank

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2016:3519](#) 06-07-2016

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2016:2493](#) 15-06-2016

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2016:6460](#) 08-06-2016

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Kandidaat-notaris had partner en erfgenamen schriftelijk over het verblijvingsbeding moeten informeren.

Erflaatster laat bij overlijden haar bloedverwanten als erfgenamen achter. Haar partner heeft rechten uit een verblijvingsbeding. Dit beding is niet geregistreerd in het Centraal Testamentenregister (CTR) en ook niet vermeld in de verklaring van erfrecht.

De kandidaat-notaris bespreekt het verblijvingsbeding mondeling met de partner, maar komt hier in correspondentie niet op terug. De kandidaat-notaris maakt ook geen melding van het beding richting de erfgenamen.

De partner verwijt de kandidaat-notaris het beding niet schriftelijk aan haar en de erfgenamen te hebben gemeld. Hierdoor is nodeloos verwarring ontstaan tussen partijen.

Het hof acht de klacht gegrond. Gelet op de in acht te nemen zorgvuldigheid ten aanzien van de belangen van de partner en de erfgenamen, was er reden om hen te wijzen op het verblijvingsbeding. Het beding was immers van betekenis voor de omvang van de nalatenschap en dus voor de afwikkeling daarvan, terwijl partijen niet via het CTR of de verklaring van erfrecht ervan op de hoogte konden komen. Het was dus voorzienbaar dat er verwarring zou kunnen ontstaan en de kandidaat-notaris had die verwarring eenvoudig kunnen en moeten voorkomen. Zijn geheimhoudingsplicht stond daaraan niet in de weg. De kandidaat-notaris had de partner en de erfgenamen schriftelijk over het verblijvingsbeding moeten informeren.

Overigens heeft de notaris die het verblijvingsbeding niet vermeldde in de verklaring van erfrecht, niet tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld, aldus het hof (ECLI:NL:GHAMS:2016:2785). Artikel 4:188 BW verplicht niet om dit beding in de verklaring van erfrecht op te nemen en in dit geval was het de verantwoordelijkheid van de kandidaat-notaris om betrokkenen te wijzen op het verblijvingsbeding.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 12-07-2016

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2016:2786

Zaaknummer: 200.182.013/01 NOT

Rechters: W.J.J. Los, F.J.P.M. Haas en G. der Kleykamp-van Ben

Wetsartikelen: 4:188 BW

RECHTSPRAAK

Verdeling nalatenschap vernietigd wegens pauliana.

De gemeente heeft een vordering op A wegens te veel betaalde bijstand. A erft met haar broer B de nalatenschap van hun moeder. A en B verdelen de nalatenschap partieel, waarbij B al het onroerend goed ontvangt. Van een onderbedelingsvordering van A blijkt niet.

De gemeente vordert vernietiging van de verdeling wegens paulianeus handelen (art. 3:45 BW) en de rechtbank wijst dit toe.

De gemeente vordert gewijzigde vaststelling van de verdeling (art. 3:198 BW). Omdat de omvang van de nalatenschap niet vaststaat, kan de rechtbank dit niet toewijzen. De rechtbank veroordeelt de erfgenamen tot zodanige verdeling dat geen benadeling van de gemeente plaatsvindt, voor zover nodig voor het verhaal van de vordering van de gemeente (art. 3:180 BW).

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 15-06-2016

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2016:2493

Zaaknummer: C/o8/179296 / HA ZA 15-618

Rechters: H. Bottenberg-Van Ommeren

Wetsartikelen: 3:45 BW, 3:180 BW en 3:198 BW

RECHTSPRAAK

Bedrijfsopvolgingsfaciliteit niet van toepassing op vastgoed-bv. Geen materiële onderneming.

X heeft aandelen in een vastgoed-bv geërfd. De bv verhuurt enkel onroerend goed en besteedt de exploitatie en het beheer ervan uit aan een servicekantoor. X doet beroep op de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF) van artikel 35b e.v. SW 1956 (tekst 2008). Het hof wijst dit af, in navolging van de rechtbank (ECLI:NL:RBZWB:2014:7977).

De BOF vereist dat de bv bij het overlijden van erflaatster een onderneming in materiële zin dreef (art. 35b lid 3 SW 1956, HR 9 juli 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL0193). Dit vereist een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid die is gericht op het deelnemen aan het maatschappelijk productieproces met het oogmerk om winst te behalen. Bij de exploitatie van onroerend goed geldt dat de arbeid qua aard en omvang meer moet omvatten dan bij normaal vermogensbeheer gebruikelijk is. Voor de beoordeling van het ondernemerschap van de bv worden de werkzaamheden van het servicekantoor toegerekend aan de bv, omdat deze plaatsvonden voor rekening en risico van de bv. Echter, de verhuur gaat het normale vermogensbeheer niet te boven. De renovatie- en grootonderhoudswerkzaamheden maken dit niet anders. Deze zijn gericht op het in stand houden van het vermogen, onder verwerving van een normaal rendement. De omvang van de portefeuille en het feit dat mogelijk in concurrentie wordt getreden met commerciële partijen, werpen ook geen ander licht op de zaak.

X's beroep op het gelijkheidsbeginsel, in het bijzonder de meerderheidsregel, wijst het hof af, evenals de rechtbank deed.

Tevens is de waarde van de aandelen in geschil. Omdat de bv al jaren winst maakt, is geen reden voor een zodanig snelle liquidatie dat niet de maximale prijs voor de panden kan worden verkregen. Daarom moet worden uitgegaan van 100 procent van de onderhandse verkoopwaarde in verhuurde staat (art. 21 lid 1 SW 1956). Voor een lagere executiewaarde of lagere going-concernwaarde is geen aanleiding.

Tot slot, dat de staatssecretaris van Financiën in het parlement ten aanzien van het

wetsvoorstel omtrent de verhuurdersheffing heeft gezegd dat bij een bezit van ten minste tien onroerende zaken het zeer onwaarschijnlijk is dat geen sprake is van een niet meer dan normaal vermogensbeheer, kan hier niet ter zake doen. Deze uitlatingen zijn namelijk gedurende het wetgevingsproces als medewetgever gedaan en kunnen als zodanig geen in rechte te honoreren vertrouwen wekken.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 25-03-2016

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2016:1157

Zaaknummer: 14/01095

Rechters: A.J. Kromhout, A.P.M. van Rijn en W.M.G. Visser

Wetsartikelen: 21 SW 1956 en 35b SW 1956

RECHTSPRAAK

Schenking aan onbekende. Verarming, verrijking, vrijgevigheid niet vast te stellen. Schenking ook niet.

Erflaatster overlijdt in 2008, vlak na haar echtgenoot. In 2008 hebben zij een bedrag van ruim 72.000 euro opgenomen van hun bankrekening. De bestemming hiervan is onbekend.

Na erflaatsters overlijden legt de inspecteur een aanslag recht van schenking op aan een onbekende verkrijger. Daarbij is uitgegaan van een schenking vrij van recht.

In geschil is of de Successiewet (tekst 2008) de mogelijkheid biedt om een aanslag recht van schenking op te leggen als de verkrijger onbekend is. Volgens de erfgenamen kan dit niet, omdat een schenking pas tot stand kan komen na aanvaarding.

De rechtbank (ECLI:NL:RBZWB:2015:1879) komt tot een andere conclusie. Artikel 1 lid 1 ten derde SW 1956 stelt een schenking gelijk aan de gift van artikel 7:186 lid 2 BW. Onder 'handelingen' in artikel 7:186 lid 2 BW vallen ook eenzijdige handelingen. Aanvaarding is derhalve niet altijd nodig, aldus de rechtbank. Hieruit volgt volgens de rechtbank dat de omstandigheid dat de verkrijger onbekend is, geen belemmering vormt om een belaste schenking in aanmerking te kunnen nemen.

Het hof vernietigt de uitspraak van de rechtbank. Voor een schenking in de zin van artikel 1 lid 1 ten derde SW 1956 is vereist dat de schenker verarmt en de begiftigde verrijkt (vermogensverschuiving) en de schenker handelt uit vrijgevigheid. Vast staat dat het bedrag in contanten is opgenomen. Onbekend is echter waaraan het bedrag is besteed en wanneer het bedrag het vermogen van erflaatster en haar echtgenoot heeft verlaten. Ook kan niet worden uitgesloten dat het bedrag is 'verdwenen' na het overlijden van erflaatster. Daardoor kan niet worden vastgesteld (1) wie is verarmd, (2) bij wie het geldbedrag terecht is gekomen en (3) of er sprake is van vrijgevigheid.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 25-03-2016

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2016:1158

Zaaknummer: 15/00673

Rechters: A.J. Kromhout, A.P.M. van Rijn en W.M.G. Visser

Wetsartikelen: 7:186 BW en 1 SW 1956

RECHTSPRAAK

***Curandus herroept testament met toestemming kantonrechter.
Benadeelde niet-ontvankelijk in hoger beroep tegen
toestemmingsbeschikking.***

Nadat erflaatster wegens een geestelijke stoornis onder curatele is gesteld, heeft zij in 2006 met toestemming van de kantonrechter haar testament herroepen (art. 4:55 lid 2 BW). De stichting die in dit herroepen testament begunstigd werd, gaat na erflaatsters overlijden in hoger beroep tegen de verleende toestemming.

Het hof verklaart de stichting niet-ontvankelijk. Volgens het hof zou hoger beroep (tegen een afwijzende beschikking) enkel voor erflaatster zelf hebben opengestaan.

Dit staat er overigens niet aan in de weg dat de stichting de geldigheid van de daadwerkelijke herroeping van het testament aan het oordeel van de rechter kan onderwerpen. De verleende toestemming sluit immers niet uit dat na het openvallen van de nalatenschap, de geldigheid van het testament aan artikel 3:34 BW wordt getoetst.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 07-07-2016

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2016:5611

Zaaknummer: 200.183.745/01

Rechters: W. Breemhaar, M.E.L. Fikkers en M.W. Zandbergen

Wetsartikelen: 3:34 BW en 4:55 BW

RECHTSPRAAK

Overgangsrecht kan opheffingsmogelijkheid van oud testamentair bewind niet verhinderen, aldus Hof Arnhem-Leeuwarden.

Vader, overleden voor 2003, heeft de verkrijging van zijn dochter onder testamentair bewind gesteld (art. 4:1066 oud BW). Dochter verzoekt de rechter het bewind op te heffen (art. 4:178 lid 2 tweede zin BW).

Sinds 1 januari 2003 zijn de bepalingen van afdeling 4.5.7 BW op dit bewind van toepassing, behoudens voor zover de bepalingen in de uiterste wil daarvan afwijken, aldus artikel 134 Ow NBW. Volgens het hof heeft het slot van deze overgangsbepaling blijkens de wetsgeschiedenis het oog op testamentaire clausules die afwijken van hetgeen afdeling 4.5.7 BW bij wijze van regelend recht voorschrijft (*Kamerstukken II* 1999/2000, 26 822, nr. 3, p. 21). Artikel. 4:178 lid 2 tweede zin BW is evenwel van dwingend recht, nu uit die bepaling zelf niet blijkt dat de erflater anders kan bepalen.

Overigens kende het oude erfrecht geen met artikel 4:178 lid 2 tweede zin BW vergelijkbare bepaling, ook niet een bepaling van die strekking van regelend recht, zodat niet hoeft te worden onderzocht of de erflater daarvan bij de instelling van het testamentair bewind is afgeweken, aldus het hof.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 07-07-2016

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2016:5612

Zaaknummer: 200.184.887/01

Rechters: W. Breemhaar, W.E.L. Fikkers en M.W. Zandbergen

Wetsartikelen: 4:178 BW, 134 Ow NBW en 4:1066 OBW

RECHTSPRAAK

Uitleg (oud) testament en inkortingsvolgorde.

Moeder is overleden in 2013. Zij heeft in 1998 haar zoon onterfd. Voor zijn deel heeft moeder zijn twee kinderen benoemd tot erfgenamen. Dochter erft de andere helft van de nalatenschap.

De onterfde zoon beroept zich op zijn legitieme portie. De vraag is op welke erfdelen moet worden ingekort (art. 4:87 BW).

Volgens dochter leidt de uitleg van het testament (art. 4:46 BW, art. 68a Ow NBW) ertoe dat inkorting alleen bij de kleinkinderen plaatsvindt. Moeder zou haar rondom het testen verklaard hebben dat haar broer, met wie moeder geen contact meer had, niets zou krijgen en de nalatenschap in twee gelijke helften over beide staken verdeeld zou worden. Bij inkorting naar evenredigheid (art. 4:87 lid 2 BW), ontvangt de staak van de broer echter zestig procent.

Volgens dochter is het testament – gelet op de kennelijke bedoeling van moeder – onduidelijk, omdat hierin een regeling ontbreekt voor het geval de broer zich op zijn legitieme beroept.

Volgens de rechtbank is er geen reden voor uitleg (of aanvulling) op de voet van artikel 4:46 BW. Niet kan worden gezegd dat het testament geen duidelijke zin heeft, ook niet als men de verhoudingen en omstandigheden in 1998 in acht neemt en moeders buitentestamentaire verklaringen. In 1998 had moeder de inkortingsvolgorde kunnen wijzigen (art. 4:973 oud BW), zoals artikel 4:87 BW dat sinds 2003 mogelijk maakt. De legitieme komt ten laste van alle erfdelen naar evenredigheid.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 06-07-2016

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2016:3519

Zaaknummer: C/16/396337 / HA ZA 15-607

Rechters: J.F. Beens

Wetsartikelen: 4:46 BW, 4:87 BW, 68a Ow NBW en 973 oud BW

RECHTSPRAAK

Zuiver aanvaarden door gedragingen en uitvaartkosten.

In deze casus is in geschil of dochter de nalatenschap van haar moeder (overleden in 2010) zuiver heeft aanvaard door gedragingen (art. 4:192 lid 1 BW). Het gaat om uitgaven rondom de uitvaart van moeder, die dochter heeft betaald van de ervenrekening, waaronder de kosten van een Thais etentje waarmee moeder wilde dat de familie haar uitvaart zou besluiten.

Of uit de gedragingen van een erfgenaam de bedoeling kan worden afgeleid de nalatenschap zuiver te aanvaarden, hangt af van de omstandigheden van het geval (HR 22 mei 2015, ECLI:NL:HR:2015:1284). Het hof wijst op de regel van artikel 4:1095 oud BW, dat uit 'al hetgeen tot de begrafenis betrekking heeft' geen stilzwijgende aanvaarding mag worden afgeleid. Immers, handelingen die erop gericht zijn de erflater een passende uitvaart te bezorgen, strekken naar hun aard niet ertoe ten eigen bate over nalatenschapsgoederen te beschikken.

Voor de vraag of uit de gedragingen van een erfgenaam de bedoeling kan worden afgeleid de nalatenschap zuiver te aanvaarden, is van belang of door deze gedragingen gelden aan het verhaal van de schuldeisers van de nalatenschap zijn onttrokken. Daarvan is hier sprake. Door de betalingen verminderde de nalatenschap, terwijl dochter wist dat schuldeisers van de nalatenschap nog moesten worden voldaan.

De benzinekosten en boodschappen die dochter van de ervenrekening betaalde, zijn volgens het hof in ieder geval geen redelijke kosten voor een passende uitvaart. Zij heeft hierdoor zuiver aanvaard. Dat dochter deze kosten en de uitvaartkosten later heeft teruggestort op de ervenrekening, maakt dit niet anders. De vraag of de kosten van het etentje kosten van een passende uitvaart zijn, kan in het midden blijven.

Dochter was overigens geen executeur, zodat zij steeds als erfgenaam heeft gehandeld.

Het beroep van de dochter op de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid en de aanstaande wetwijziging (Wet bescherming erfgenamen tegen schulden, *Stb.* 2016, 245), wijst het hof af.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 28-06-2016

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2016:1985

Zaaknummer: 200.172.615/01

Rechters: C.M. Warnaar, L.F.A. Husson en prof. mr. dr. W. Burgerhart

Wetsartikelen: 4:192 BW en 4:1095 oud BW

RECHTSPRAAK

Executele in 1994 geëindigd, vordering tot rekening en verantwoording verjaard.

Moeder is in 1992 overleden. Kind B is als executeur-testamentair opgetreden. Kind A vordert thans afgifte van de gehele administratie van de nalatenschap. Kind B verweert zich door te stellen dat zijn executeurschap in de eerste jaren na moeders overlijden al is geëindigd en de vordering van A is verjaard.

Volgens artikel 4:144 BW heeft de executeur – voor zover hier van belang – tot taak de goederen der nalatenschap te beheren en de schulden der nalatenschap te voldoen, die tijdens zijn beheer uit die goederen behoren te worden voldaan. Wanneer de executeur deze werkzaamheden als zodanig heeft voltooid, eindigt zijn taak (art. 4:149 lid 1 onder a BW). Hiervoor is niet vereist dat een boedelbeschrijving is opgesteld of dat rekening en verantwoording is afgelegd. Ook is niet vereist dat de nalatenschap is verdeeld. De verdeling van de nalatenschap is geen taak van de executeur, maar van de gezamenlijke erfgenamen.

Volgens de rechtbank waren er eind 1994 geen openstaande schulden van de nalatenschap meer en had verdeling van de (opbrengst van) de goederen toen plaatsgevonden. Volgens de rechtbank is de executele van B toen geëindigd. Voor zover B nog rekening en verantwoording moest afleggen (art. 4:151 BW, art. 4:161 BW, art. 4:148 BW), kan A dit nu niet meer vorderen wegens verjaring (vijf jaar na het einde van de executele, art. art. 1:377 BW).

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 08-06-2016

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2016:6460

Zaaknummer: C/09/497939 / HA ZA 15-1155

Rechters: J. Brandt

Wetsartikelen: 1:377 BW, 4:144 BW, 4:148 BW, 4:149 BW, 4:151 BW en 4:161 BW

RECHTSPRAAK

Beroep op bedrijfsopvolgingsfaciliteit afgewezen. Massaal bezwaar.

X maakt bezwaar tegen een aanslag erfbelasting. Hij verzoekt om toepassing van de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF, art. 35b SW 1956 e.v.), zulks met een beroep op het discriminatieverbod (art. 26 IVBPR, art. 14 EVRM, Rb. Breda 13 juli 2012, ECLI:NL:RBBRE:2012:BX3386).

Volgens de rechtbank (Rb. Zeeland-West-Brabant 10 oktober 2014, ECLI:NL:RBZWB:2014:7114) en thans ook het hof, valt X's bezwaar onder het 'massaal bezwaar' van artikel 25a AWR en het Besluit van de staatssecretaris van Financiën van 23 oktober 2012 (nr. BLK2012/1665M). Nadat de Hoge Raad het beroep op het discriminatieverbod in vergelijkbare gevallen heeft afgewezen (22 november 2013), heeft de inspecteur collectieve uitspraak gedaan voor alle als massaal bezwaar aangewezen bezwaarschriften (4 december 2013, *Stcrt.* 4 december 2013, nr. 34331), waaronder dat van X.

Dat X het geërfde vermogen in zijn onderneming heeft aangewend, maakt niet dat de BOF van toepassing is, aldus de rechtbank en het hof.

X heeft in beroep ook nog gesteld dat hij, net als de Koning, wil worden vrijgesteld voor de heffing van erfbelasting (art. 40 lid 2 Grondwet). Dit vindt het hof, evenals de rechtbank, een geheel andere rechtsvraag dan de rechtsvraag uit het Besluit van 23 oktober 2012 (art. 25a lid 10 AWR). Deze nieuwe vraag kan daarom niet meer aan de orde worden gesteld.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 18-03-2016

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2016:986

Zaaknummer: 14/01059

Rechters: A.P.M. van Rijn, A.J. Kromhout en W.M.G. Visser

Wetsartikelen: 35b SW 1956 en 25a AWR